ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

10. ledna 2008*

Ve věci C-70/06,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 228 ES, podaná dne 7. února 2006,

Komise Evropských společenství, zastoupená X. Lewisem, A. Caeirosem a P. Andradem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Portugalské republice, zastoupené L. Fernandesem, P. Fragoso Martins a J. de Oliveirou, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalované,

* Jednací jazyk: portugalština.

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, A. Tizzano (zpravodaj), R. Schintgen, A. Borg Barthet a E. Levits, soudci,

generální advokát: J. Mazák,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 5. července 2007,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 9. října 2007,

vydává tento

Rozsudek

1 Svou žalobou se Komise Evropských Společenství domáhá, aby Soudní dvůr:

— určil, že Portugalská republika tím, že nepřijala opatření nezbytná k zajištění toho, aby vyhověla rozsudku ze dne 14. října 2004, Komise v. Portugalsko (C-275/03, nezveřejněn ve Sbírce rozhodnutí), nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 228 odst. 1 ES;

— uložil Portugalské republice, aby jí zaplatila na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství“ penále ve výši 21 450 eur za každý den prodlení s plněním povinností vyplývajících z výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko, ode dne vydání tohoto rozsudku až do dne splnění povinností vyplývajících z uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko, jakož i

— uložil Portugalské republice náhradu nákladů řízení.

Právní rámec

2 Třetí, čtvrtý a šestý bod odůvodnění směrnice Rady 89/665/EHS ze dne 21. prosince 1989 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek na dodávky a stavební práce (Úř. věst. L 395, s. 33; Zvl. vyd. 06/01, s. 246) uvádí následující:

„vzhledem k tomu, že otevření veřejných zakázek soutěži na úrovni Společenství vyžaduje značné posílení záruk transparentnosti a nediskriminace; že k dosažení hmatatelných výsledků je třeba mít k dispozici účinné a rychlé opravné prostředky pro případy porušení práva Společenství v oblasti veřejných zakázek nebo vnitrostátních předpisů je provádějících;

vzhledem k tomu, že v některých členských státech neexistují účinné opravné prostředky nebo jsou nedostatečné, což odrazuje podniky ze Společenství, aby se

ucházely o veřejné zakázky zadavatelů v těchto státech; že proto dotyčné členské státy musí tuto situaci napravit;

vzhledem k tomu, že je nezbytné zajistit, aby ve všech členských státech existovala vhodná řízení umožňující zrušení protiprávních rozhodnutí a odškodnění osob poškozených protiprávním jednáním.“

3 Článek 1 odst. 1 směrnice 89/665 stanoví:

„Pokud jde o postupy při zadávání veřejných zakázek, které spadají do působnosti směrnic 71/305/EHS a 77/62/EHS, přijmou členské státy opatření nezbytná pro zajištění účinného, a zejména co nejrychlejšího přezkumu rozhodnutí učiněných zadavateli […] z toho důvodu, že rozhodnutí porušila právo Společenství v oblasti veřejných zakázek nebo vnitrostátní předpisy je provádějící.“

4 Podle čl. 2 odst. 1 směrnice 89/665:

„Členské státy zajistí, aby opatření přijímaná v souvislosti s přezkumným řízením uvedeným v článku 1 zahrnovala následující ustanovení týkající se pravomoci:

[…]

c) přiznat náhradu škody osobám poškozeným protiprávním jednáním.“

Skutečnosti předcházející věci

Rozsudek Komise v. Portugalsko

5 V bodě 1 výroku výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko rozhodl Soudní dvůr takto:

„Portugalská republika tím, že nezrušila nařízení s mocí zákona č. 48 051 ze dne 21. listopadu 1967, které podmiňuje přiznání náhrady škody osobám poškozeným porušením práva Společenství v oblasti veřejných zakázek nebo vnitrostátních předpisů toto právo provádějících předložením důkazu o zavinění nebo úmyslu, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 1 písm. c) směrnice 89/665 […].“

Postup před zahájením soudního řízení

6 Dopisem ze dne 4. listopadu 2004 Komise požádala Portugalskou republiku, aby jí sdělila opatření, která přijala nebo která zamýšlí přijmout, aby změnila vnitrostátní právo, a vyhověla tak výše uvedenému rozsudku Komise v. Portugalsko.

7 V odpovědi ze dne 19. listopadu 2004 Portugalská republika v zásadě uvedla, že nedávná změna vlády vedla k opoždění při přijímání opatření vyplývajících z výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko. Tento členský stát Komisi rovněž zaslal návrh zákona, kterým se ruší nařízení s mocí zákona č. 48 051 a stanoví nový právní režim mimosmluvní občanskoprávní odpovědnosti portugalského státu a dalších dotyčných veřejnoprávních útvarů, přičemž Komisi požádal o to, aby uvedla, zda řešení přijatá v tomto návrhu jsou v souladu s požadavky správného a úplného provedení směrnice 89/665.

8 Dne 21. března 2005 zaslala Komise portugalským orgánům výzvu dopisem, v níž jednak uvedla, že změny vlády, ke kterým došlo, nemohou v souladu s judikaturou Soudního dvora odůvodnit nesplnění povinností a nedodržení lhůt stanovených směrnicí 89/665. Kromě toho Komise v tomto dopise uvedla, že výše uvedený návrh zákona, který navíc ještě nebyl schválen Assembleia da República (parlament), v každém případě není v souladu se směrnicí 89/665.

9 Vzhledem k tomu, že Komise nebyla spokojena s odpovědí, kterou dne 25. května 2005 poskytla Portugalská republika, zaslala jí dne 13. července 2005 odůvodněné stanovisko, ve kterém konstatovala, že tento členský stát tím, že nepřijal nezbytná opatření vyplývající z výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko, nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 228 odst. 1 ES. Komise uvedený členský stát vyzvala, aby tomuto odůvodněnému stanovisku vyhověl ve lhůtě dvou měsíců od jeho obdržení.

10 Portugalská republika v odpovědi na uvedené odůvodněné stanovisko ze dne 12. prosince 2005 vysvětlila, že návrh zákona č. 56/X ze dne 7. prosince 2005 o mimosmluvní občanskoprávní odpovědnosti státu a dalších veřejnoprávních útvarů (dále jen „návrh zákona č. 56/X“), kterým se ruší nařízení s mocí zákona č. 48 051, byl již předložen parlamentu ke konečnému schválení a že bylo požádáno o jeho přednostní, jakož i urgentní zařazení na pořad jednání tohoto shromáždění.

11 Vzhledem k tomu, že Komise měla za to, že Portugalská republika stále nevyhověla výše uvedenému rozsudku Komise v. Portugalsko, podala dne 7. února 2006 tuto žalobu.

K vytýkanému nesplnění povinnosti

Argumentace účastníků řízení

12 Komise se domnívá, že jelikož Portugalská republika nezrušila nařízení s mocí zákona č. 48 051, nepřijala opatření nezbytná k zajištění toho, aby vyhověla výše uvedenému rozsudku Komise v. Portugalsko. Portugalská vláda se za účelem vyhovění uvedenému rozsudku ve skutečnosti omezila na přijetí návrhu zákona č. 56/X. Přitom tento zákon nebyl dosud schválen parlamentem a jeho obsah v každém případě není v souladu s požadavky správného a úplného provedení směrnice 89/665.

13 Portugalská republika naopak tvrdí, že žaloba je neopodstatněná, jelikož režim obsažený v návrhu zákona č. 56/X, i když ještě není definitivně schválen parlamentem, představuje přiměřené provedení ustanovení směrnice 89/665 a zajišťuje úplné splnění povinností vyplývajících z výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko.

14 Kromě toho tento členský stát tvrdí, že měl vždy „pevný úmysl“ zavést režim občanskoprávní odpovědnosti veřejnoprávních útvarů v souladu s požadavky směrnice 89/665, ale že mu problémy ústavního charakteru, jejichž povaha a význam by měly přinejmenším vést ke zmírnění jeho odpovědnosti, zabránily v dosažení tohoto výsledku.

15 Portugalská republika konečně tvrdí, že články 22 a 271 její ústavy, jakož i nový soudní řád správní v každém případě dostatečně zajišťují splnění povinností vyplývajících z výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko, jelikož již stanoví odpovědnost státu za škody způsobené jednáním jeho úředníků a jiných zaměstnanců.

Závěry Soudního dvora

16 V bodě 1 výroku výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko Soudní dvůr rozhodl, že Portugalská republika tím, že nezrušila nařízení s mocí zákona č. 48 051, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 1 písm. c) směrnice 89/665.

17 V rámci projednávaného řízení o nesplnění povinnosti je k tomu, aby se ověřilo, zda Portugalská republika přijala opatření vyplývající z uvedeného rozsudku, třeba určit, zda bylo nařízení s mocí zákona č. 48 051 zrušeno.

18 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je datem rozhodným pro posouzení existence nesplnění povinnosti podle článku 228 ES uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku vydaném podle tohoto ustanovení (rozsudky ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, C-304/02, Sb. rozh. s. I-6263, bod 30; ze dne 18. července 2006, Komise v. Itálie, C-119/04, Sb. rozh. s. I-6885, bod 27, a ze dne 18. července 2007, Komise v. Německo, C-503/04, Sb. rozh. s. I-6153, bod 19).

19 V projednávaném případě je nesporné, že Portugalská republika ke dni uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku, které jí bylo zasláno dne 13. července 2005, dosud nezrušila nařízení s mocí zákona č. 48 051.

20 S ohledem na výše uvedené je třeba dospět k závěru, že Portugalská republika tím, že nepřijala nezbytná opatření vyplývající z výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 228 odst. 1 ES.

21 Tento závěr nemůže být zpochybněn argumentem Portugalské republiky, podle kterého jí problémy ústavního charakteru zabránily v konečném schválení předpisu, který ruší nařízení s mocí zákona č. 48 051, a tím ve splnění povinností vyplývajících z výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko.

22 Podle ustálené judikatury se totiž členský stát nemůže dovolávat ustanovení, praxe nebo situací svého vnitrostátního právního řádu jako důvodu, proč nesplnil povinnosti vyplývající z práva Společenství (viz výše uvedený rozsudek ze dne 18. července 2007, Komise v. Německo, bod 38 a citovaná judikatura).

23 Rovněž není možné přijmout argument Portugalské republiky, podle kterého je odpovědnost státu za škody způsobené jednáním jeho úředníků a jiných zaměstnanců již upravena jinými ustanoveními jeho vnitrostátního práva. Jak totiž Soudní dvůr rozhodl v bodě 33 výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko, nemá tato okolnost vliv na nesplnění povinnosti, které spočívá v ponechání nařízení s mocí zákona č. 48 051 v platnosti ve vnitrostátním právním řádu. Existence takových ustanovení tedy nemůže zajistit splnění povinností vyplývajících z uvedeného rozsudku.

24 V důsledku toho je třeba konstatovat, že Portugalská republika tím, že nezrušila nařízení s mocí zákona č. 48 051, které podmiňuje přiznání náhrady škody osobám poškozeným porušením práva Společenství v oblasti veřejných zakázek nebo vnitrostátních předpisů je provádějících předložením důkazu o zavinění nebo úmyslu, nepřijala nezbytná opatření vyplývající z výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko, a nesplnila tak povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 228 odst. 1 ES.

K peněžité sankci

Argumentace účastníků řízení

25 Na základě způsobu výpočtu definovaného ve sdělení Komise 96/C 242/07 ze dne 21. srpna 1996 o uplatňování článku [228] Smlouvy (Úř. věst. C 242, s. 6, dále jen „sdělení z roku 1996“) a sdělení 97/C 63/02 ze dne 28. února 1997 o způsobu výpočtu penále stanoveného v článku [228] Smlouvy o ES (Úř. věst. C 63, s. 2, dále jen „sdělení z roku 1997“) Komise navrhuje, aby Soudní dvůr uložil Portugalské republice penále ve výši 21 450 eur za každý den prodlení s plněním povinností vyplývajících z výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko, počínaje dnem vydání tohoto rozsudku až do dne ukončení zjištěného nesplnění povinnosti.

26 Komise má za to, že uložení penále je nejvhodnější sankcí k co možná nejrychlejšímu ukončení zjištěného protiprávního jednání. Částka tohoto penále se vypočítá vynásobením jednotného základu 500 eur koeficientem ve výši 11 (na stupnici od 1 do 20) za závažnost protiprávního jednání, koeficientem ve výši 1 (na stupnici od 1 do 3) za dobu trvání protiprávního jednání, jakož i koeficientem ve výši 3,9, vypočteným na

základě hrubého domácího produktu Portugalské republiky a počtu hlasů, kterým tento členský stát disponuje v Radě Evropské unie, odrážejícím platební schopnost uvedeného členského státu.

27 Portugalská republika uvádí, že částka penále navržená Komisí je zjevně nepřiměřená s ohledem na okolnosti projednávaného případu a není v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora v dané oblasti.

28 Námitky vznesené tímto členským státem se týkají hlavně dvou aspektů způsobu výpočtu penále. Zaprvé je koeficient za závažnost ve výši 11, který Komise používá, přehnaný pro sankcionování údajného částečného nesplnění povinnosti členského státu v oblasti veřejných zakázek, protože v rámci žalob pro nesplnění povinnosti týkajících se citlivějších oblastí, než je uvedená oblast, jako je zejména oblast veřejného zdraví (rozsudek ze dne 4. července 2000, Komise v. Řecko, C-387/97, Recueil, s. I-5047) nebo životního prostředí (rozsudek ze dne 25. listopadu 2003, Komise v. Španělsko, C-278/01, Recueil, s. I-14141), navrhla Komise koeficienty za závažnost ve výši 6 a 4. V důsledku toho by měl Soudní dvůr v projednávané věci stanovit penále na základě koeficientu za závažnost, který nepřekračuje výši 4. Zadruhé v souladu s bodem 13.3 sdělení Komise o použití článku 228 Smlouvy o ES [SEK(2005) 1658, dále jen „sdělení z roku 2005"], musí být časový rámec, který je třeba v projednávaném případě použít pro posouzení souladu dotčené vnitrostátní právní úpravy se směrnicí 89/665, založen na ročním základě, a nikoliv, jak to navrhuje Komise, na denním základě.

29 Kromě toho Portugalská republika tvrdí, že nezávisle na snížení částky uvedeného penále a stanovení jeho periodicity na ročním základě by měl Soudní dvůr nařídit upuštění od použití této sankce až do doby, než návrh zákona č. 56/X nabude účinnost. Tato možnost je totiž stanovena v bodě 13.4 sdělení z roku 2005, s ohledem na

nějž může Soudní dvůr ve výjimečných případech nařídit upuštění od penále, jestliže členský stát již přijal potřebná opatření, aby vyhověl rozsudku, kterým se určuje nesplnění povinnosti, ale požadovaný účinek nemůže nastat dříve než po uplynutí určité doby. Portugalská republika se domnívá, že tak je tomu v projednávaném případě.

Závěry Soudního dvora

30 Jelikož Soudní dvůr zjistil, že Portugalská republika nevyhověla jeho výše uvedenému rozsudku Komise v. Portugalsko, může jí podle třetího pododstavce čl. 228 odst. 2 ES uložit zaplacení paušální částky nebo penále.

31 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudnímu dvoru přísluší, aby v každé věci posoudil s ohledem na okolnosti daného případu, jaké peněžité sankce mají být uloženy (výše uvedený rozsudek ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 86, a ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, C-177/04, Sb. rozh. s. I-2461, bod 58).

32 V projednávaném případě, jak bylo uvedeno v bodě 25 tohoto rozsudku, Komise navrhuje Soudnímu dvoru, aby Portugalské republice uložil penále.

33 Tento návrh se opírá o způsob výpočtu, který Komise vymezila ve sděleních z roku 1996 a 1997. Je třeba kromě toho upřesnit, že tato dvě sdělení byla nahrazena sdělením z roku 2005, které se v souladu se svým odstavcem 25 použije na rozhodnutí o podání žaloby k Soudnímu dvoru podle článku 228 ES, která Komise přijme počínaje dnem 1. ledna 2006.

34 V tomto ohledu je třeba nejdříve uvést, že Soudní dvůr není vázán návrhy Komise, které jsou pouze užitečným referenčním základem (viz výše uvedené rozsudky Komise v. Řecko, bod 80, a Komise v. Španělsko, bod 41). Navíc takové pokyny, jako jsou pokyny obsažené ve sděleních Komise, nejsou pro Soudní dvůr závazné, ale přispívají k zajištění transparentnosti, předvídatelnosti a právní jistoty ohledně úkonů tohoto orgánu (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 85, a ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, bod 70).

35 Soudní dvůr rovněž upřesnil, že uložení penále nebo paušální částky má vyvíjet na členský stát, který je v prodlení s vyhověním rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o nesplnění povinnosti, ekonomický nátlak, jenž jej přiměje k tomu, aby ve zjištěném neplnění povinností ustal. Uložené peněžité sankce tudíž musí být stanoveny v závislosti na stupni přesvědčování nezbytného k tomu, aby dotčený členský stát změnil své chování (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 91, jakož i ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, body 59 a 60).

36 V projednávaném případě je přitom třeba konstatovat, že v průběhu jednání Soudního dvora dne 5. července 2007 zmocněnec Portugalské republiky potvrdil, že nařízení s mocí zákona č. 48 051 bylo k tomuto dni stále účinné.

37 Vzhledem k tomu, že je třeba mít za to, že dotčené nesplnění povinnosti přetrvávalo až do dne, ke kterému Soudní dvůr přezkoumal skutkové okolnosti, je nutno konstatovat, že uložit Portugalské republice povinnost zaplatit penále, jak to navrhla Komise, představuje vhodný prostředek k tomu, aby byl tento členský stát přiměn

k přijetí opatření nezbytných k zajištění toho, aby vyhověl výše uvedenému rozsudku Komise v. Portugalsko (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 31; ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, bod 21, a výše uvedený rozsudek Komise v. Itálie, bod 33).

38 Dále, pokud jde o způsoby výpočtu takového penále, Soudnímu dvoru při výkonu jeho posuzovací pravomoci přísluší, aby stanovil penále takovým způsobem, aby bylo jednak přizpůsobené okolnostem, a jednak přiměřené zjištěnému nesplnění povinností, jakož i platební schopnosti dotyčného členského státu (viz zejména výše uvedené rozsudky ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 103, a ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, bod 61).

39 Z tohoto pohledu jsou základními kritérii, která musí být zohledněna pro zajištění donucující povahy penále za účelem jednotného a účinného používání práva Společenství, v zásadě doba trvání protiprávního jednání, stupeň jeho závažnosti a platební schopnost dotčeného členského státu. Za účelem použití těchto kritérií je třeba přihlédnout zvláště k důsledkům nevyhovění rozsudku pro soukromé a veřejné zájmy, jakož i k naléhavosti, s níž je třeba přimět dotyčný členský stát k tomu, aby dostál svým povinnostem (viz zejména výše uvedené rozsudky ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 104, a ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, bod 62).

40 Pokud jde zaprvé o závažnost protiprávního jednání, a zejména důsledky nevyhovění výše uvedenému rozsudku Komise v. Portugalsko pro soukromé a veřejné zájmy, je třeba připomenout, že v souladu s třetím bodem odůvodnění směrnice 89/665 vyžaduje otevření veřejných zakázek soutěži na úrovni Společenství značné posílení záruk transparentnosti a nediskriminace. Přitom k dosažení hmatatelných výsledků je třeba mít k dispozici účinné a rychlé opravné prostředky pro případy porušení práva Společenství v oblasti veřejných zakázek nebo vnitrostátních předpisů je provádějících.

41 Za tímto účelem čl. 1 odst. 1 uvedené směrnice ukládá členským státům povinnost zajistit účinný a co nejrychlejší přezkum protiprávních rozhodnutí učiněných zadavateli, zatímco čl. 2 odst. 1 písm. c) této směrnice zdůrazňuje skutečnost, že je třeba stanovit vnitrostátní řízení, která umožní přiznat náhradu škody osobám poškozeným takovým protiprávním jednáním.

42 Skutečnost, že Portugalská republika nezrušila nařízení s mocí zákona č. 48 051, které podmiňuje přiznání náhrady škody jednotlivcům tím, že se předloží důkaz o zavinění nebo úmyslu přičitatelném portugalskému státu nebo dotyčným veřejnoprávním útvarům, musí být přitom považována za závažnou, neboť i když neznemožňuje podání opravných prostředků jednotlivců k soudu, vede nicméně, jak rovněž uvedl generální advokát v bodě 51 svého stanoviska, k větší obtížnosti a nákladnosti těchto opravných prostředků, a představuje tak překážku plné účinnosti politiky Společenství v oblasti zadávání veřejných zakázek.

43 Je třeba nicméně konstatovat, že koeficient ve výši 11 (na stupnici od 1 do 20) navržený Komisí se v projednávaném případě jeví jako příliš přísný, přičemž koeficient ve výši 4 naopak odráží přiměřeněji stupeň závažnosti dotčeného protiprávního jednání.

44 Pokud jde zadruhé o koeficient týkající se doby trvání protiprávního jednání, není možné přijmout návrh Komise, který směřuje k tomu, aby byl stanoven ve výši 1. Ze spisu totiž vyplývá, že tento koeficient je vypočítán na základě doby, která uběhla mezi dnem vyhlášení výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko a dnem podáním projednávané žaloby.

45 Je přitom třeba připomenout, že doba trvání protiprávního jednání musí být hodnocena s ohledem na okamžik, ke kterému Soudní dvůr posuzuje skutkové okolnosti, a nikoliv na okamžik, kdy mu Komise věc předloží (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, bod 71).

46 V projednávané věci přetrvává nesplnění povinnosti Portugalské republiky vyhovět výše uvedenému rozsudku Komise v. Portugalsko již více než tři roky, s ohledem na dlouhou dobu, která uběhla ode dne 14. října 2004, kdy byl vyhlášen uvedený rozsudek.

47 Za těchto okolností se koeficient ve výši 2 (na stupnici od 1 do 3) jeví přiměřenějším pro zohlednění doby trvání protiprávního jednání.

48 Pokud jde zatřetí o návrh Komise spočívající ve vynásobení základní částky koeficientem založeným na hrubém domácím produktu dotyčného členského státu a na počtu hlasů, kterými tento stát disponuje v Radě, tento návrh představuje v zásadě vhodný způsob, jak promítnout platební schopnost tohoto členského státu při zachování přiměřeného odstupu mezi jednotlivými členskými státy (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Komise v. Řecko, bod 88; Komise v. Španělsko, bod 59, a ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 109).

49 Nicméně v projednávaném případě koeficient ve výši 3,9 navržený Komisí neodráží přiměřeným způsobem vývoj faktorů, které jsou základem pro posouzení platební schopnosti Portugalské republiky, zejména pokud jde o růst její hrubého domácího produktu. Tento koeficient proto musí být zvýšen, jak ostatně vyplývá i z bodu 18.1 sdělení z roku 2005, z 3,9 na 4,04.

50 Podobně základní částka, na niž se použijí násobící koeficienty, musí být stanovena na 600 eur, v souladu s valorizací částky 500 eur provedenou Komisí v bodě 15 téhož sdělení, aby se zohlednil vývoj inflace od zveřejnění sdělení z roku 1997.

51 S ohledem na vše výše uvedené vede vynásobení základní částky ve výši 600 eur koeficienty stanovenými na 4 za závažnost protiprávního jednání, na 2 za dobu trvání protiprávního jednání a na 4,04 za platební schopnost dotyčného členského státu v projednávaném případě k částce 19 392 eur za každý den prodlení. Tato částka musí být považována za přiměřenou s ohledem na účel penále, jak byl uveden v bodě 35 tohoto rozsudku.

52 Co se týče periodicity penále, je třeba v této věci, která se týká vyhovění rozsudku Soudního dvora, jenž předpokládá novelizaci zákona, zvolit penále uložené na denním základě (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, bod 77).

53 Konečně není možné přijmout argumenty Portugalské republiky vycházející z možnosti, aby Soudní dvůr nařídil v projednávaném případě upuštění od pokuty ve smyslu bodu 13.4 sdělení z roku 2005. Nezávisle na okolnosti, že toto sdělení, jak bylo uvedeno v bodě 34 tohoto rozsudku, není pro Soudní dvůr závazné, totiž stačí uvést, že v rozporu s tím, co je požadováno uvedeným bodem 13.4 k tomu, aby bylo o takovém upuštění rozhodnuto, opatření vyplývající z výše uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko každopádně nebyla přijata.

54 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba uložit Portugalské republice, aby zaplatila Komisi na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství“ penále ve výši 19 392 eur za každý den prodlení s provedením opatření nezbytných k vyhovění výše uvedenému rozsudku Komise v. Portugalsko, ode dne vydání tohoto rozsudku až do dne splnění povinností vyplývajících z uvedeného rozsudku Komise v. Portugalsko.

K nákladům řízení

55 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise náhradu nákladů řízení od Portugalské republiky požadovala a Portugalská republika neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) **Portugalská republika tím, že nezrušila nařízení s mocí zákona č. 48 051 ze dne 21. listopadu 1967, které podmiňuje přiznání náhrady škody osobám poškozeným porušením práva Společenství v oblasti veřejných zakázek nebo vnitrostátních předpisů je provádějících předložením důkazu o zavinění nebo úmyslu, nepřijala nezbytná opatření vyplývající z rozsudku ze dne 14. října 2004, Komise v. Portugalsko (C-275/03), a nesplnila tak povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 228 odst. 1 ES.**

2) **Portugalské republice se ukládá, aby zaplatila Komisi Evropských společenství na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství“ penále ve výši 19 392 eur za každý den prodlení s provedením opatření nezbytných k vyhovění výše uvedenému rozsudku ze dne 14. října 2004, Komise v. Portugalsko, ode dne vydání tohoto rozsudku až do dne splnění povinností vyplývajících z uvedeného rozsudku ze dne 14. října 2004.**

3) **Portugalské republice se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.